

איַנְהָאַלְטָן:

- צָוְדִי גְּעֹזֶר. הַשְׁמָקָץ:
שִׁירִים:
- שְׁלֹמֹנִינָן – דָ אַיְנָה אַרְנוֹן.
שְׁאַוּמָלְעִידָר – אַ קְרִיזָאַתְּסָקָן.
- ערצעעליגנונג:**
- דָעֵר זְקוֹעָפָעָן (אַ מַעֲרָקְ-בָּילְדָן) – שְׂהָרְתִּיךְ.
צָוְנִי פְּרִינְד (סְנָן פְּרָאנְצִ'יְישָׁ-גִּיאָדָן).
בְּלִוְיָד סְטִיְ-בָּן גָּלְדִּין.
צָוְנִי (סְנָן רְוִיסְטִיךְ) – תָּן סְ-ן.
- ארטיקלען:**
- דָאַס קְנוּן אַן זָאַר אַפְּלִיךְ – קְרוּטְבָּן.
קְאַלְטָן אַן זָאַרְטָן – דִי זְדַלְטְשָׁטְבִּין.
50 Dr. X. יְהָשָׁר שְׁפָרָךְ – **.
קְרִיזָאַתְּסָקָן יְיִשְׁעָנָן פְּרָאנְצִ' – גָּרְלִיזָקָן.
זָאַם זְיַאַתְּרָקָן יְיִלְאָמָן אַן דָעֵר עַמְּרָה.
וַיְשַׁרְטָן זְאַג-דְּזָאַקָּרָאַסָּג – קְ-הָן.
- איַבְּרוּכְטָן:**
- פְּאַלְטִישָׁע אַבְּרוּכְטָן – אַ.
פְּנִוְסִי יְהָשָׁן לְזָגְעָן – הָ.
קְאַלְבִּינְאָאָעָן אַן אַמְּרוֹאָאָעָן – הָ.
פְּרָאַפְּלִיכְ-אַנְעָלָן גְּבָעָנָן – שָׁ. עָ-ן.
קְאַפְּקָרְ-אַזְעָחָן בְּעָנָנָן – הָ. סָ.
סְנָן זָאַר וְסָגְנָשָׁאַפְּלִיכְ-זָלְטָן – בָּ-גָן.
- בִּיבְּלִיאָרָאָגִיעָן:**
- דָאַס נְפָעָן לְעָבָעָן, סְאַגְּמָשָׁוּסָסָס, וְרוֹדוֹרָ.
גְּרוּסָס טְנִין דִּירָה. שְׁאַלְאָסָסָן נְיִ-אָאָק – קְ-הָ.
עַזְעָן לְעַזְעָבָנָן טְן יוֹרָשָׁ פָּאָר אַגְּמָנָן.
אַיְן שְׁפָרָם סְוִוָן לְעָבָעָן, גְּזָאַתְּלָגָן.
סְוִוָן דָה אַרְטִישָׁעָן – אַ. סָ. חְבִּזְבִּזְבָּרוֹן,
גְּזָוְטָלְעָן שְׁוִיפָקָן – אַרְטָוָר שְׁנִיאָגָן.
לְעָה, גְּזָוְטָלְעָן שְׁוִיפָקָן.
- אַלְעָרְלִי.
- פְּזָאַשְׁטִיךְ וְיִמְתָּה אַן סְאַקְעָן.
- שְׁפָרָעָן-זָאָל,**
פְּאַדְשָׁלָן: סְוִוָן זָאַר וְקְרָאָקָץ צְיוּן לְעָזָר.
- אַנְאַנְבָּעָן.

מאי 1909.

לְעָבָעָן אוֹן וַיִּסְעַנְשָׁאָפָט

№ 1.

הַרְיָצָה בְּאַרְצָתְּנוּן
וְוִילְנָס.

Artikolo "Pri juda gramatiko ..." en "Lebn un Visnšaft". 1909. 8 págoj. Sendite de Bencion. Vilnius, Sovetujo.

שאכט, פאר דער טזאָרְגַּן, ווֹאַרטַּם עַד דָּאַט
עַנְטֶלְעָקָט אָזֵן וּצְעַט נָאָז זָבָאָר אַכְטַּ
פְּלַעֲקָעָן פְּלַעֲלָץ נְאַטְּזִיד-סְוָדָה בָּן קָעָלָט
אָזֵן וּוֹאַרטְּמַקְּיָתָן.

או גַּז אַיִּז נָאָז וּצְהָר אַיְנָגַע בְּעַשְׂעַדְגַּנְיָש
אָז דָּאַט בְּלִ סְקָק אַנְאַנְגָּהָיָע גְּרוֹסָ
צָע שְׁקָנְגָּטָן.
אָז נַעַט בְּלוֹזָן אַיִּים פְּאַקְטִיְשָׁעָן לְעַזְעַן,
נַאֲר אַיִּיךְ פָּאָר דָּאַר רִינְגְּרָד וּוֹסְגָּן.

יעגַע אַיְדִישָׁעַר גְּרָאָמָּטִיק אָזֵן

רַעֲפָאָרָם אָזֵן דָּאַר יַדְיִשְׁעָר שְׁפָרָאָד *

פְּגַז * * *

וַיִּסְטוֹרְאָנוּ. מִילְאָנָעָן בְּרוֹדָאָר אַיְנָגַע רַויָּה
אָזֵן וּצְעַלְעָן נָאָז לְאַמְגַדְעָן אַיִּחָתָה.
נִישָׁ קְזָקָעָנְדִיגְ דָּעָרְיָה, צִיְּ וּגְלִין מִיר אַרְ
בְּיִתְעָן פָּאָה, צִיְּ גְּנָגָן דָּעָם. דָּעָרְבָּאָר
מוֹעָן מִיר נִיזְמַעַן וּשְׁאָרְגָּן אַרְגָּסָט
רַעַגְעַן.

פָּאָר מִילְאָנָעָן בְּרוֹדָאָר אַיְנָגַע שְׁפָרָאָד
בְּלִיבְתָּ אָזֵן וּצְעַט נָאָז לְאַמְגַדְעָן קְאַרְבְּלִיבְעָן
וּשְׁאָרְגָּן אָזֵן דִּי וּשְׁאָרְגָּן יְתִימָרָאָד
לְיִקְעָנָעָן דָּעָם פְּאָקָט, אָז דָּאַר וּשְׁאָרְגָּן
עַפְזִיסְטִירָט אָזֵן וּצְעַט נָאָז לְאַמְגַדְעָן ; דָּעָם

I
אַיִּיךְ לְיִעַג הַיּוֹם וְלַעַמְּד אַיִּז גַּעַנְגַּטְעָן
וּשְׁאָרְגָּן", נַאֲר שְׁלִיבָ פְּעַרְשִׁעְדְּגַעְנָעָן
אוּסְרָאַלְמָנְגָּן, וּגְנָעָן וּוּלְלָאָגָּסְאִיְזָנָט
דָּאַר אַרְטַּשְׁתָּ נְרִיזְגָּן, אָזֵן בְּיִזְמַר
אַסְקָקָ, שָׁאָט דָּעָר וּשְׁאָרְגָּן אַוּלְלָעָן
נִטְמַנְתָּ אַיִּז שְׁקָנְגָּטָן. אָזֵן צִיְּ אַיִּז בְּלִילְפָרָאָד,
מִיר וְאַלְעָן שָׁאָר אַיִּם וּוּלְלָעָן אַוּלְלָעָן
עַם אַיִּז שְׁקָנְגָּטָן. מִקְעָן אַבְּעָר נִטְמַנְתָּ
לְיִקְעָנָעָן דָּעָם פְּאָקָט, אָז דָּאַר וּשְׁאָרְגָּן
עַפְזִיסְטִירָט אָזֵן וּצְעַט נָאָז לְאַמְגַדְעָן ; דָּעָם

אָזֵן וְנִזְוָתָה יְהִי קְאַפְּצָקָעָן פָּזָן דָּעָם וּבְיָאָר
וְאַל נִזְמַנְתָּ, טְוַעַן וְזָנָר דָּאַר וְזָכָאָגָן
טְסַס דָּעָר פְּאַמְפְּלָאָגָן פָּזָן דָּעָם סְאָלָקָן
שְׁגָן, אָז דָּעָם אַיִּחָתָה אַיִּז וְזָנָר אַלְמָלָקָן
זָהָלָט — בְּזָר גַּאֲגָעָר קְלָטוֹרְזָלָר מְגַטְּהָתָה, וְזָרָ
לְיִעַג הַקְּפָסָה דְּלִטְבִּיגָּשׁ שְׁפָרָאָד-רְזָסָאָרְבָּאָטְרָאָד
אַבְּגָדָסָן. אָז אַזְמָאָגָן, תִּיְיִי וְזָסָאָרָם אָזֵן,
נְרָאָסָאָטָקָן פָּזָן דָּאַר יְדִיזְאָרָר שְׁבָרָאָקָן, וְזָהָלָט
זָהָן דָּעָם לְזָוֹקָר גַּוְתָּס אַיְנָגָעָסָגָן וְזָאָסָאָר
זָהָרָן זָהָרָן אַלְפִּיְהָתָה אַיִּחָתָה וְלְבָנָיְנָסָעָן זָהָרָן
סְצָע, אָז דָּזָקָעָן דָּעָם פְּאַלְגָּנְגָּעָן אַיְטָמְקָאָל
זָהָרָן דָּעָר פְּאַרְגָּנְדָּאָר-אַיְטָמְקָאָל פָּזָן דָּעָם זָהָרָן
סְצָעָן אַיִּכְאָרָן. הַזָּהָלָקָר הַזָּהָרָן לְזָהָרָן כִּי
זָהָרָן אַיִּכְאָרָן אַזְמָלְקָאָר זָהָרָן פְּלִיאָן : אַזְמָלְקָאָר
דָּעָם דָּעָם זָהָלָקָעָן זָהָרָן פְּלִיאָן : אַזְמָלְקָאָר.

דָּאַר אַיִּטְאָרָר פָּזָן דָּעָם דָּאַלְמָגְדָּעָה-בְּעַדְגָּדָעָה
אַיְטָמְקָאָל פָּזָן אַזְמָלְקָאָר-בְּאַזְמָלְקָאָר זָהָרָן הַזָּהָרָן
זָהָרָן דָּאַר בְּעַדְגָּדָעָה הַזָּהָרָן פָּזָן פְּלִיאָן זָהָרָן
זָהָרָן. סְצָע דָּזָקָעָן זָהָרָן, אָז פָּאָר אַיִּז יְדָעָן
אָז הַזָּהָרָן זָהָרָן דָּאַר זָהָרָן, הַזָּהָרָן זָהָרָן
אַז דָּעָם דָּעָם פָּאַיְזָסְטָאָלָקָעָן, אַז זָהָרָן זָהָרָן.

העד ניט בעקזעטער אין גאנץ ניט פא-
סיגער העבראיישער אל-ביה איז שאידם
פערט מיט גהאלד צוועצע עפערט.
מקען מיר ענטפקערן, או דעם בעב-
ריאישן אל-ביה וויז שווין דיזיושע
מאסע, אין דעם ליטניינשען ווועט זיך
ערשט מזונע ערנער, אפער עדען
אייז דאס וועדר ניט בעקאנט, או דאם
רוּפְּ פָּוּן דָּאַרְ יְוִידְשֶׁעָרְ מסָאַסְ, וָאַסְ לְעַזְתָּ
אייז שְׂרִיפְּתָּ, וָוִים שְׂוִין אֵיכְסָטְ וְעַדְרָ נְטָ
דָּעַם לִיטְנִיְינְשָׁעָן אַלְפְּ-בֵּיתְ; אֵיכְסָטְ אַבְּרָ
רְיָגְן בְּנִסְעָלְ, וְאַס לִיעַנְטָן נָאָר
וּוִוִּים נְטָ דָעַם לִיטְנִיְינְשָׁעָן אַלְפְּ-בֵּיתְ, קָאָנוּ
זֶה דָעַם אַוְיסְלָעָרָעָן אֵין אַמְשָׁךְ קָאָן אַיִּזְ
אַדְאָר עַטְלִיכָּא שְׁעָהָ. אֵין דְּ דָאָ
וְנַגְּגָ קְלִינוּגְ צִיְּטָן, וְאַס זַיְּ וְעַלְעָן דָעָן
רוֹפְּ אַבְּגָעָפָגְן, וְעַטְ וְאַל עַנְקָ אַלְסָ
בְּרֻעְנָגָן נְצָעָן, אֵין נְטָ קְעַרְגָּסָטָן, אוּ
אַוְיסְלָעָרָעָן זֶה דָעַם לִיטְנִיְינְשָׁעָן אַלְפְּ-בֵּיתְ
אייז קָאָר יְעָדָעָן אַקְלָוּ נְטָ גְּבָרְדְעָטָעָן
יְדָעָן וְעַדְרָ אַלְיְהָטָא זֶה, אֵין דָאָר צִיְּתָן וְאַס
אַוְיסְלָעָרָעָן זֶה דְּ אַיְצָגְעָז יְהִישָׁ אַרְטָאָ
דָעְרָפָאָר וְאַס דָאָר לִיטְנִיְינְשָׁאָר אַיִּז בְּיִ
סְעָל לִיְהָטָעָר; דָאָר הַעֲבָרְאַיְשָׁעָר אַבְּרָ
אייז אַיִּז פְּעַגְלִיךְ מִיט דָעַם לִיטְנִיְינְשָׁעָן
נְטָ נָאָר אַ בְּנִסְעָל בְּעַסְעָרָ, דָעָט
אַנְטְּעָרְשָׁעָר זְנוּיְשָׁעָן דְּ צְיוּוּיָ אַלְפְּ
בִּיתָעָן אַיִּז אַיְנָהָזָרְגָּרְנוּיָסָ. וְעַזְוָן וְשָׁאָרָ
נָאָן וְהָלָט אַקְלָוּ גְּנוּיָהָן אַרְזָן סְגָמִינִיְשָׁעָ
שְׁפָרָאָקָ, אַיִּז נָאָק זַיְּן גְּסָטָן צְנוּיְקְגְּבָנְדָעָן
מִיט דָעַם הַעֲבָרְאַיְשָׁעָן אַלְפְּ-בֵּיתְ, וְהָלָט
מְגַן אַיִּיךְ דָעַם גְּנוּיָהָן דָאָר בְּעַקְזָעָטָ
לְלִפְקָדָת גְּנוּיְשָׁאָן דָעַם אַלְפְּ
בִּיתָ אַיִּיךְ דָעַם לִיטְנִיְינְשָׁן, נָאָר לְעַפְרָלוּ
אייז אַיִּז סְאָרָטָשָׁן דָאָר דָעַם
הַעֲבָרְאַיְשָׁעָן אַלְפְּ-בֵּיתְ, וְגַעַן מַיר הַיְיָסָן,
אוּ וְשָׁאָרָן פְּגָדְעָתָשָׁן דָאָר מִיטָּה
טָן דְּ אַיִּיז שְׁפָרָאָקָן; הַיְיָסָט גַּם, אַיִּז
דָאָר אַיִּז, הוּה דְּ אַיִּיז שְׁפָרָאָקָן שְׁדָרָ
גַּגְן זֶה, אַיִּז קָאָר אַיִּז נְטָ אַדוֹן בְּאַסְ
דָעַט, נָאָר גַּגְן; אַבְּגָזָן צְדָר אַרְטָהָבָ אַיִּז

Jj	Kk	Ll	Mm	Nn
י	ק	ל	מ	נ

Oo	Pp	Rr	Ss	Śś
אָ	פְּ	רְ	סְ	שְׁ

Tt	Uu	Vv	Zz	Ẓẓ
וּ	וּ	וּ	אוּ	טוּ

אין יודיש בעונגענט טען וועהַר אָט אַ לוֹט, וואָס ווֹצְרַת וְעוֹר קְוִידֵץ אָרוֹפָט. אָנוֹן הַגָּם שְׁאָר אַיִוּ נִיטְנִיךְ צָוָעָד. קִין אַיִינָעָס פְּין רִי קְלָאנָנָ-לוֹיטָעָן, פְּגָ-רְעָסְטוֹוּנָעָן דְּיעָנָט עֲרְקָאָרָת אַלְמָס קְלָאנָנָ-לוּוּת בַּיִם בַּילְדָּעָן דִּי לִילְבָּעָן. הַיוּוּ וְיָאַיְוּ וְיָרְקָוּמְטָרָת דָּעָר דָּאַיְגָעָר לְיִוּט שְׂטָעָנְדָּיָן אַנְשָׁטָאָט דָּעָם דִּיְתְּשָׁעָן e (אַ), אַיִוּ דָעָ-רְיִבְּעָר לְעָגָן אַיִד פְּאָר, מְעָן וְאָל אַיִסְמָרָת שְׂרִיבָעָן "e". לְטָשָׁל, אַיִוּ וְאַרְטָמָנָעָן menēn (טְעַנְשָׁעָן) הַעֲרָתָט טְעָן כִּינָט נְאָכִין e (טְשָׁ) קִין בעשְׁטִימְטָעָן קְלָאנָנָ-לוּוּת, נָאָר סְהָרָתָט יְזָקְנָעָן פְּגָרְעָסְטוֹוּנָעָן אַ-רוּמְפָעָר לְיִוּט, וואָס בְּגָלְדָּעָט וְיִלְבָּעָט וְאָרוּס דָּעָם וְאָרָט menēn קְאָן מְאָן כִּינָט אַוְיסְרָעָדָעָן אַיִוּ אַיִוּ וְיִלְבָּעָט אַנְאָלָגְיָעָט סִיטָט פְּרָאָגְזְיוּוּשָׁר רְוֵף אַיִד אַיִוּ דָעָם דָּאַיְגָעָן לְיִוּט דָעָר שְׂטוּטָמָעָר e. E אַיִוּ e וְעַנְעָן צְוִיָּה בעוֹנוֹרְעָר לְיִוּט.

טעָן, צְוִיָּה בעוֹנוֹרְעָר אָוּתִוּת, אַיִוּ קְאָגָעָן נִיטְפְּאָרְטָעָן אַיִינָאָרָט דָעָם אַגְּדוֹן לְטָשָׁל: Meren (מְרָעָן), אַחְיִיבָּר-שְׁאָר נְאָמָעָן (מְרָעָן) בְּזְדוֹאָרָט טְעָן נִיטְלִיְּגָעָן Merén (מְרָעָן) אַיִן פְּרִישְׁקָוּרָת, brikén (בְּרִיקָּן אַבְּשָׁר טְיכָאָן) — cepen (כְּפִיקָּן סִיטָט דִי פְּאָם); briken (בְּרִיקָּן סִיטָט דִי פְּאָם); cupén, cepén (כְּפִיקָּן נִיטָטָעָן) אַיִוּ נִיטָטָעָן cupen.

(פְּאָם) אַיִוּ נִיטָטָעָן.

סְעָן בְּשָׁאָר שְׁרִיבָעָן דִי וְחַטְבָּר, אַיִוּ נִיטָטָעָן.

עַדְוָן אַיִן אַנְוֹעָרָץ אַיִגְגָן, נִיטְאַיִזְרָ-טְיִגְעָר וְעַטְמָטָס אַנְטְּעַרְשְׁמִילְגָן אַיִ-בָּעָר דָעָם אַיִירָאָפְּעָאָיְרָטָעָן וְשָׁאָבָאָן. נָאָר אַיִזְרָאָז וְוִילְטְגָעָן עַנְיָן, וְיִ-צְנָגָעָן חָאוֹיְגָעָן וְאָס פְּאָלָק צָטָם דְּלְטָגָעָן לְצָעָן אַיִן שְׁרִיבָעָן, אַיִן שְׁאָפָגָעָן פְּאָר דָעָר אַיִ-טְאָלִיגְיָעָן אַיִרְבִּיגָן צְטָמִיטָט שְׁדָעָר צְטָמִיטָט צְדָעָר שְׁפָרָאָךְ אַיִן דָעָר לְיִטְאָרְטָאָר פְּזָן אַיִוּדָעָ-בְּרִיאָה — אַיִזְרָאָז וְוִילְטְגָעָן עַנְיָן דָעָט דִי גְּזָחוֹאָיְנָהָיִט פְּזָן אַוְיָג, פְּקָרְשְׁטָעָטָהָד וְיִהְ, קִין בְּצָעִינְגָּוָן גְּנָטָמָ, אַיִן אוֹיְבָעָט וְעַלְגָן זְיִדְעָן אַעֲלָלְגָעָ, וְאָס וְעַלְגָן לְאַלְגָן, בְּעַדְאָרְפָגָעָן מִיד זְיִדְעָן אַעֲנְטְּקָעָרָן מִיטָטְאָרְטָהָד לְיִלְגָעָן שְׁחוֹיְגָעָן. נָאָר אוֹיְבָעָט סְאִיזְרָזְוִין צְעָדָר שְׁוֹאָצָר שְׁמָעָן קְעַמְפְּגָעָן מִיטָטְאָרְטָהָד טְאָר גְּזָחוֹאָיְנָהָיִט, קְעָנָגָן מִיד דָאָה, וְיִ-לְמָשָׁל, דִי דִיְתְּשָׁעָן הַאֲבָגָעָן זְיִדְעָן גְּנָטְנָגָעָן אַיִזְרָאָז פְּאָלָ, אַיִינְגְּזָדָעָן דָעָם לְטְיִינְשָׁעָן אַלְ-בִּבְתָּה בְּסֶל עַ-חֲזִין. אַזְוִי, לְמָשָׁל, קְעָנָגָן דִי זְשָׁאָרְגָּאָנִישָׁעָן צְיִתְנָגָעָן אַיִינָעָא וְעַלְלָעָט סְאִיזְרָזְוִין זְיִדְעָן אַנְ-הַיְבָגָעָן מִיטָטְיִינְשָׁעָן דָעָם לְטְיִינְשָׁעָן דִיְרָנָאָעָד דִי צְאָהָל פְּזָן אַזְעָלְלָעָט אַבְּטָיִיְ-לְוָגָעָן פְּעַרְנוֹגְסָטָעָר בְּנִוְיִ-זְיִדְעָר וְעַ-לְזָנוֹ זְיִדְעָן עַנְדְּלִיךְ אַיִנְגָּאָגָעָן צְנָעָהָוָיָנָעָן שְׁדָעָם נִיצְעָן אַלְ-בִּתְהָ, וְעַלְלָעָר וְעַ-מִטְדָּעָר צִימָט אַדְיִסְמְשָׁטִיסָעָן דָעָם אַלְטָעָן הַעֲרָבָאָישָׁעָן.

II

אַיִקְרָעָר דָעָם לְיִטְיִינְשָׁעָן אַלְפָיְ-בִּית אַיִן דָעָר פְּאָלְגָנְקָרְעָר גְּנָעְזָבָלָטָם:

Aa	Bb	Cc	Ćć	Dd
אַ	טְשָׁ	צְ	בְּ	אָ

Ee	Ff	Gg	Hh	Ḩḩ	Ii
איְ	הְ	הָ	הָ	גְּ	עְ

דאלפֿען זיך פֵּאָר דְּשׂוֹר דִּימְפּֿתֶּשֶׁר אַרְטָאָשׂ
נְרַאֲגַעַן, פֵּן דִּי דְּרִישׂוֹ יְוִוְּשָׁעַ וְרוֹפְּפִי-רוֹאָ
לְעַקְבָּקָן; דְּשׂוֹם לִבְּדוֹוְשָׁקָן, פְּוִילְשָׁקָן אָן
וְאַלְגָּנְדָּר — הַאֲבָבָאָר אַוְּוִינְגְּקָלְבָּקָן דְּשׂוֹם
עַרְשָׁמְבָּן, סְחַמְּתָה עַרְשָׁמְבָּן אָוְן רִינְשָׁר אָן רַעַן
גַּלְמְלַקְמְלַקְעָשָׂה.

(1) פְּגַלְשָׂא אָוְן צְוִיְּבָעָן (איַיְּ) אַגְּשָׁבָטָם af (אַף). unz (אַין) אַגְּשָׁבָטָם undz (אַנְגָּזָה) אָין צְוָן. ח.

(2) פְּגַלְשָׂא שְׁרִיבְטָטְטָן: עַוּועַהְגָּלִיךְ אָן
אַזְּלַכְבָּעַ וְחַרְמָטָר וְהַיְּנָטָר (הַאֲנָטָר) hant
vant (וְהַגָּטָה) אָן אַגָּר. — דְּשׂוֹם אָוֹת d
(ר) צָם סְוָרָה, וְחַלְמָן רְעַכְבָּעַ, אָוְן דְּשָׂרָה
t (ט) אָיוֹ מְזָקָעַ אָד (ר), וְאָסָם וְחַרְמָטָר
נְמָטָר שְׁאָרָף אַוְּמְנָעָרָרָט. דְּאָרָט, וְאוֹ דְּעָרָט
יְדָוְשָׁר וְאַרְשָׁת עַנְדִּיגְטָט יְזָרָט טְאָקָעַ אַוְּרָט
d (ד), דְּאָרָט וְעַרְשָׁן אָוְסָם דִּי וְדַעַן דְּשׂוֹם
דְּזַיְּנָעַן אָוֹת שְׁאָרָף. (אַסְּקָרְבָּעַ) סְקָרְבָּעַ,
וְאָסָם הַאֲכָבָעַן אָין דְּיִמְשָׁד וְעַם אָוֹת d (ר),
הַאֲכָבָעַן אָין יוֹוִישׁ — t (ט) אָין פְּחִילְקָעָהָרָט,
לְפָשָׁל: אָין דְּיִבְּצָה: אָן Hund, Wind, vint: יְזָרָט
יוֹוִישׁ: hunt (וְגָזָה, וְגָזָה). נָאָךְ
שְׁאָרָעָרָר הַעֲרָט עַם יְזָרָט
(הַגְּנָבָלָאָר) vintel (וְגָנְטָלָאָר). אָקָר
דִּינְצָשׂ: Bart, Schwert: אָן יוֹוִישׁ;
sverd (בְּאָרָר), bord (בְּאָרָר);
sverdlah (בְּשִׁירָלָאָר), berdlah (בְּשִׁירָלָאָר)
(שְׁאָרְדָּלָה).

(3) סְמָאוּ אַיְּךְ נְטָפָן קִין סְמָךְ צְ
יְרִיבָּעָן אָין אַסְּקָרְבָּעַן וְחַרְמָטָר גַּזְוְיָאָנָעַ
בְּיִקְלָאָגָן-לוּבָּקָן, דְּשׂוֹם אָוֹת h (ה) אָ. ח. ח.
נָאָר דְּשָׂרָה-אָר, וְחַלְמָן דִּי דְּזָוְעַנְחַרְמָטָר
חוֹרְבָּעַן אָנוֹ נְעַזְּבָעָן אָין דְּיִמְשָׁד. אַ
בְּגַרְגָּרָט סְקָעַן שְׁרִיבָּעָן נָאָר אָין אַזְּגָעַן
חוֹרְבָּעַן, וְאָבָעַן קָאָר טִי יְזָרְלָקָהָקָן.
הַיְּסָטָן, אָזָם אָיְזָמָן שְׁרִיבָּעָן אָין
בְּלָלָם תְּנָאָרְבָּעַן כְּרָמָעָן. אַרְשָׁר גַּלְגָּלָן דִּי
כְּנָן דִּין יְהִוְעָדָה וְחַרְמָטָר אַרְשָׁר אַזְּלָבָן.

(2) וְזַיְּמָם סְמָגְלָץ, מָזָם מְזָמָן גַּבְבָּרָי.

der-
derhîsh. וְהָם וְהַבָּשָׂר יָקָרָן פְּנַסְפַּס
zejlân (זְגַלָּן) אֲסְטָקָם erchelén
(אֶרְכְּלָן) אַסְטָקָם.
(ב) מִצְנָן מִיְּאִיסְטָקָן אַסְטָקָן חַדְּשָׁה.
בָּשָׂר, וְהָם חַדְּשָׁה נְגִירִים כָּךְ אֵין
שְׁכִינָה אֵין נְגִינָה אֲזָה בַּי אֵין קְלָבָם
בְּעִגְעָלָן. מִצְנָן מִתְּרַחְבָּט עַט, אַיסְטָקָן
דָּעַן זֶגְבָּרְכִּין פְּרַעְמָרְכִּין גַּעַלְמָרְכִּין חַדְּשָׁה.
אֲזָרְבָּשָׁה רִיבְשָׁה אֵין הַעֲבָרְבָּשָׁה חַדְּשָׁה,
וְהָם וְחַדְּשָׁה מִזְגָּזָה גַּעַבְרִיכָּבָה; בְּעִגְעָלָן
מוֹסְקָן אַיסְטָקָן סְלָאַשְׁבָּעָה וְחַדְּשָׁה,
סְחַבָּת דִּי עַרְשָׁה וְהַגְּנָעָן לְכָל הַחַבָּת
נְאַהֲנָמָן זֶי יוֹדִישׁ, אֵין דָעַר צִימָט וְהָם דִּי
לְעַגְעָלָן וְהַגְּנָעָן אַידָּם כְּכָעָט אַינְגָעָלָן
פְּלָעָם. אֵין סְדוּבָּן אַנְבְּגָעָטָם דָעַר סְמָעָט
יְדִיעָן, וְהָם וְהַוְּנָעָן נִיט אֵין יְסָלָפָרָ.
(ג) נְאַר אַזְעָלָבָע סְלָאַשְׁבָּעָה וְחַדְּשָׁה
(דער עַקְרָ פּוֹלִישׁ), וְהָם וְחַדְּשָׁה גַּעַ-
ברִיכָּם אֵין יוֹרִישׁ (לְכָל הַחַבָּת אֵין
רוֹסְלָאָן אוֹזְנוֹ פּוֹלִישׁ) שְׁוִין תְּנָן שְׁנִים
קוֹרְמוֹנִיות אֵין. בְּעַרְאַדְבָּעָן בְּלִיאָבָעָן אֵין
טוֹעָרָן נִיט פְּרַעְבָּטָעָן וְחַדְּשָׁה דָרָךְ
רִיבְשָׁה וְחַדְּשָׁה, וְהָם חַלְלָעָן אֵין דָעַט
פְּאַל וְזֶן פְּרַיךְבָּר פְּאַרְץָאָלָקָן. לְמַשְׁלָל.

fussboden (פּוֹסְבָּדָן) podloge (פּוֹדְלוֹגָה)
tejmašin (טֵיְמָשִׁין) אַנְשָׁטָקָה
(ג) samovar (סָמוֹוָאָר) וּבוֹתָה.
(ה) וְחַדְּשָׁה, וְהָם פְּחַדְלָעָן אַינְגָעָלָן.
טוֹעָרָן זֶן מִינָּן זֶי בְּלִירָעָן בְּן יוֹרִישׁ
חוּטָמָעָה, וְהָם וְחַדְּשָׁה שְׁוִין פְּאַרְהָאָן, אֲזָה
אַיְינְהָרָעָן רִיבְשָׁה וְחַדְּשָׁה, נְאָר, פְּאַר-
שְׁטָעָה וְחַדְּשָׁה, אֵין יוֹרִישׁן נְסָטָט. לְמַשְׁלָל,
חוּק מִרְ פְּרַיךְ אֵין דָעַט וְחַדְּשָׁה וְחַדְּשָׁה
ergänzán (עַרְגַּנְץָאן). בְּעַרְאַדְבָּעָן מִרְ
עַס אַמְבָּקְרִין אֵין dergancán (דֶּרְגָּנְקָן)
גַּאנְגָּזָן, אַיְבָּן נִיט וְהָם עַס בְּלִיאָבָעָן
פְּרַעְמָרָן אֲזָה דָעַר יְזִידִישׁ שְׁפָאָרָן. קִין
נִיעַחְבָּרְגָּשָׁה אֲרָךְ סְלָאַשְׁבָּעָה וְחַדְּשָׁה.
סְעַר טָאָרָעָן נִיט אַיְינְגָּנְדִּיזָה וְחַדְּשָׁה.
אוֹיְבָּן אַנְשָׁטָקָה אַחֲרָם, וְהָם פְּחַדְלָמָן.

חוּקְהַיְשָׁה. וְהָם וְהַבָּשָׂר יָקָרָן פְּנַסְפַּס
אַיְינְגָּנְדִּיזָה אֲזָה וְחַדְּשָׁה טְרָאָרָן,
אוֹנְסָן טָאָרָן נִטְבָּלָעָן גַּעַבְרִיכָּקָן
פְּרַעְמָדְחָרְטָה. וְהָם וְחַדְּשָׁה אֵין שְׁמָטָה
כְּלָעָר זְנוּיָמְגָעְזָלָעָן פְּנָן דָעַר שְׁרָטָה
בְּגַסְטָעָר שְׁפָרָאָן. דִּי זְהִישָׁן שְׁפָרָאָן אֲזָה
וְחַדְּרָר וְרִיךְ אֵין בְּלִוְיָה מְהֻבָּת אַנְסָר אֲזָה
גַּעַלְצָוְזָקִיָּה וְזְגָרָן סְדִר יְזָקָאָן אֵין
פְּרַעְמָרָעָן וְעַרְטָה אֲזָה אַגְּדָאָן דִּי
צְיִינְגָּעָן.

(ד) וְאַרְטָה, וְהָם אַם פְּקָהָלָט שְׁוִין יְזָקָאָן
אֲזָה וְאַרְטָה, יְזָקָאָן מִזְגָּעָן גַּעַצְוָהוֹנָעָן זֶי
שְׁאַלְעָעָן אַיְתָה, אַיְ מוֹעָן מִזְגָּעָן מִזְרָחָה שְׁאָזָה
פְּזָעָן נִטְבָּת אֵין דָעַר וְזָלָט אַרְיָה,
נָאָר צְוָפָאָסָן אַיְתָה אַזְמָעָטָן אַלְגָּזְבָּעָם כָּאָ-

רַאְקָטָה פְּנָן אַגְּזָר שְׁפָרָאָן.

בְּגַנְגָּעָן אַם וְגַרְטָה-גַּעַפְּרִיָּה קָאָן מִעָן
פְּעַטְמָשָׁעָלָעָן פְּאַלְגָּעָנָר בְּלִילָם :

(א) קְרוּם בְּלִ דְרָף מִעָן יְוַבָּעָן רִינָן-
יְזִידָה וְחַדְּשָׁה, וְהָם וְחַדְּשָׁה נִטְבָּת אַנְרָעָט
חַעְבָּרְעָאַיְשָׁה וּבְרוּמָה. לְמַשְׁלָל, וְהָם יְזָקָאָן
פְּאַלְעָשָׁן זֶי דָעַר.

cindhelcel (צִינְהָלְצָל), בְּשָׁעַת
swabele (סְיָאוּ) בְּאַרְהָאָן דָעַט וְעַרְטָה.
(ב) fartousen (פְּאַרְטּוּסָן) (שְׁוּפְעַלְעָן),
farbajten (פְּאַרְבָּיְטָן) (גַּנְשָׁבָעָן),
der stej (דִּי אַרְטָה) אַגְּשָׁטָט-stej di art
ger (רִיךְ שְׁטִינְצָר) fil (פְּאַלְעָשָׁן) אַגְּ-
שָׁעָט a sah (אַסְהָה) a sah
(ג) דִּי יְזִידָה וְחַדְּשָׁה. וְהָם וְחַדְּשָׁה
גַּעַנְמָעָן גַּעַנְמָרָעָן פְּנָן דִּיְמָשָׁה, בְּעַרְאָרָן-
פְּזָעָן גַּעַבְרִיכָּט וְחַדְּרָן אֵין דָעַר פְּאָרָם, וְיִ-
וְיִ הְאָפָעָן אֵין יוֹדִישׁ, אֵין נִיט, חַי אֵין
רִיבְשָׁה. לְמַשְׁלָל.

אוֹזְפָּלָשָׁן זֶי אַגְּנָעָן אַגְּנָשָׁטָט kugel
(קּוּלָּה) antworten (אַנְטוּרְטָהָן)
enkél (עַנְקָלָה) entfernen (עַנְטָרְנָהָן),
(עַנְקָלָה) אַגְּנָשָׁטָט ejnikel (אַיְנִיקָּל).

געווערען אַסלאָויזער ווּאוֹרָט, נֵאָר עִיר
ווערט גָּאָר גַּוְתַּהְיֶכְטָה פָּן אַלְעַטָּה,
רוּטַּאַלַּטְסְּטַוְוִין סְרִיר אַהֲדָה אַבְּגָדִינְהָס
פְּאַרְבִּיבְּזָעָן מְטַטְּ אַוּוֹרָט, וְזָס אַיִּגְנִי-
סְעָן פָּן רִיטְשָׁ.

אוֹ שַׂיְן אִינְגְּעַלְיָדָהָט גַּעֲוָעָרָעָן אַהֲבָרָךְ-
אַשְׁרָ וְאַרְטָם, נֵאָר קָדְחָרְטָה גָּאָר נִיטָּה
פָּן אַלְכָּטָן גְּזָבְּרִיכְטָ, דָּעַטְאָלָט קָאנְגָּן
סְרִיר אַידָּס לְאָזְן, וְאַרְטָמָס פְּרִידְרִיךְ אַרְצָרָ
שְׁפְּזָטָךְ וּטַטְסָעָן זְקָדְזָס אַירְטָן צָנוּגָ-
חוּהָנֶזֶן: אוֹבָּאַבְּקָר סְפָּאַיְן אִינְגְּעַלְיָדָהָט

קרוייס פָּן אָונְגָעָר דֶּרֶאמָּאַטְיִישָׁעָן טַעַטָּר.

וְאַמְּרִיךְ.

מוֹנְחָה פְּרִילְזְקָיִ.

געַ יְדִישָׁע בִּיהְנָע. אַמְתָה, טְרוֹדְרִיךְ אַיִּךְ
גַּעֲוָעָן דָּעָר אַבְּלִיךְ פָּן יְדִישָׁעָן טַעַטָּר,
וְעַזְנָעָס האָט דָסֶם עַרְשָׁטָע מֶלֶא אַוְיָת
שְׁטוּנָנְזָג בְּעֹזְעָטָס וְהָאַיִּשְׁ דָעָר גַּרְעַסְטָעָר
יְדִישָׁעָר קְהִילָה פָּן אַיִּרְאָפָּא. דָעָר רָעָ-
פְּעָרְטִיאָר, דִי רָעוֹשָׁה, דִי אַיִּסְפְּהָרָזָגָן, וְ
אוֹיֵךְ דִי סְגָעָנְשָׁעָן קְלִיטָהָר פָּן דִי אַקְטָמִיאָרָאָן
— אַלְעָן אַיִּוֹגָעָן קְלִיגְעָדָרָג, פְּעַרְגָּבָטָמָטָן.
אָבְעָרָדָס רָוֵב פָּן אָנוֹנָעָעָן לְיַטְּקָרָטָמָעָן
הַאָבָעָן נִישָׁתְגָּהָטָן אַדְעָרָ נִישָׁתְגָּהָטָן גַּעַ-
קְאָנָטָ פְּעַרְשָׁטָהָעָן, אוֹ שְׁוֹלְדִּינָג דַּעְזִין וָאַ-
נַעַן בְּלוֹוֵי דִי אַנְגְּרוֹטְמָעָלִיכְעָד בְּעַדְגָּנְגָנְגָן.
אוֹיֵץ וְחַלְבָּעָן גַּאֲלָרְתָּאָרָזְנָס קִינְדָּה וְהַטָּזָּה
גַּנְמָוִיקָאָלָט. — דִי אַקְלִיגְנָאָלָאָ, דִי אַדְמִיָּ-
גְּסַטְּרָאָטְמָעָן וְרַדוֹּתָה, דָס אַיִּגְנָעָן גַּעַ-
וְנַרְזִין אוֹ דִי מַאְמְעָרְקָלְעָן גַּעַטָּה, וְהִי אוֹיֵךְ
דִי גַּלְיְגָלְמִינְגָּהָט פָּן דִי אַיִּנְטָלְגִּינְגָּהָט
קְרִיְעָן שְׁאָנוֹנָעָר קְלִקְסְּבִּינְגָּהָן. נִישָׁתְ-
גְּשָׁאָלָט אַדְעָרָ נִישָׁתְגָּהָטָן וְהַבָּעָן אַ-
שְׁרָעָה הַיְמִינְשָׁק קִרְטִיכָּרָדָרָהָן, אוֹ אוֹיֵךְ
הַזְּבָעָטָר פָּן פְּאַלְגָּאָן. — וְהִי דָס
בְּעַן גַּעֲזָהָן דָס יְדִישָׁע טַעַטָּר, —
שְׁפָלְקָן אַגְּרָטָה, לַיְמָהָגָה. פָּן גַּעַטָּה גַּעַטָּה
בְּעַנְטָסָג סְמָלָאָטָגָן, פָּן וְחַלְבָּעָן גַּעַבְגָּעָן
אַסְטְּפָרָנְדָעָן שְׁגַגָּן אַיִּטְסְּפָרָנָדָר שְׁסָ-
בָּעָן גַּרְזְבָּעָן אַיִּטְסְּפָרָנָן. — אַגְּאָבָּעָן דִי זִינָ-

אַהֲסִטָּאָרְשִׁישָׁע גַּעֲשָׁהָעָנְיִישׁ עָהָ אַיִּךְ
אַיִּנְזִי דִי פְּעַטְעַרְבָּגָעָר גַּאֲסְטָרָאָלָעָן פָּן
רָהָל קָאָטִינְסָקָן אַיִּנְזִי פְּרִיזְלִינְגָּבָן 1908.
דִי מְעַנְגָּע נָטִיצָעָן אַיִּנְזִי דָעָר דְּעַיְוָנְגָן-
פְּלָעָסָג פָּן יְעָנָר צִיְּתָה דְּעַרְצָעָלָעָן, וְזָ-
סְהָאָט דָעָר דְּעַמְּאָלָט גַּעַקְאָלָט אַיִּנְזִי דָלִילָ-
טְעַרְאָרְיוֹשָׁע גְּרִיזְעָן. רָסְלָאָנָה אַיִּנְזִי דָלָן
שְׁסָמְעָטָמָעָן מֶלֶא גַּעַוְהָאָרָר גַּעַוְהָאָרָר, אַיִּ-
עַס עַקְיִיסְטִוְרָט אַיִּזְשָׁע טַעַטָּר. פְּרָא-
-סְעַסְיָאָגָעָלָעָקְרִיטִיכָּרָה, וְזָסְרָעָלְגָּעָן וְזָ-
נָאָרָטִיםָן אַבְּיַעֲקָוּטָהָעָן אַמְתָה, דָעָבָעָן מִוְּ-
עַטְמִיצָקָנָבָן טָוָהָ גַּעַזְעָן, אוֹ אַינְגָעָר בִּיהְנָעָן
סְעַטְמִעָטָמָלָט אַשְׁעָן אַרְטָ אַיִּנְזִי מְעַטְמָפָאָלָעָן
הַדָּעָר אַיִּזְפָּעָאַשְׁעָרָ קִינְטָמָ. דָעָר נָאָמָן
פָּן רָהָל קָאָטִינְסָקָן: אַיִּנְזִי אַוְעָצָגְנָעָלְשָׁעָלָט
בְּעַדְיְבָמָטָעָן נִישָׁתְ-יְדִישָׁע אַרְטִיסְטָמִינְסָן.
נִישָׁתְגָּהָט נֵאָר וְסְלָאָנָר, — דִי אַיִּ-נְעָרָ-
שָׁגָעָן יְדִישָׁע אַיִּנְטָס עַלְגָּעָן זִי דָעָטָ-
דְּעַמְּאָלָט מִיטָּה גַּעַדְסָעָר פְּחָרוֹחָאָנְגָרָזָן
דְּקָדוֹדָעָטָה דִי יְדָעָה, חַגְגָעָן דָעָר יְדִישָׁע
דְּזָעָזָעָן אַיִּזְזָעָר טָלָאָנְטָבָאָלָעָץ תְּבִיִּים.
פָּאָר דָעָר יְדִישָׁע אַיִּטְסְּלִיגְעָנָעָן אַיִּזְ-
בָּזָהָן אַגְּדָזָס נִינְצָס, רָאָזָט אַגְּזָרָמִיסָ-
בְּזַיְנָהָזָהָבָהָמָבָהָבָה קִידְמִיקָּהָדָה
בְּהַזְּכָאָלָט נֵאָר שְׁזִוְוָן גַּעַבְגָּעָהָבָה דִי זִינָ-